

DALMATIKO INKIOSTRI

Julija je razstavil v srednji sobi Jakopičevega paviljona zbirko štiridesetih del dalmatinski, že več let v Ljubljani živeči slikar *Dalmatiko Inkiostri*. Kmalu po vojni je njegov pokojni oče razstavljal prav tam umetnostno-obrtna dela, izvršena v nekem sintetičnem narodnem slogu, okrašena s prirejenimi dalmatinskimi in drugimi južnoslovanskimi ljudskimi ornamentalnimi motivi. To pot je Dalmatiko Inkiostri v Ljubljani prvič javno nastopil. Navzlic njegovi kolektivni razstavi je pa izredno težko določiti pravo mesto in ceno njegovemu ustvarjanju. Razlog je huda kakovostna različnost razstavljenega dela. Poleg nekaterih dobrih, okusnih slik so visele druge, ki bi na reprezentativno javno razstavo ne spadale. Njegova olja predstavljajo po večini cvetlična tihožitja živih in pestrih barv, ki pred mračnim ozadjem učinkujejo prav krepko. Močno je opazna velika odvisnost od Jakopiča, ki se je zadnja leta pričel s tolikšno vnemo posvečati slikanju rož. Da pa ponekod ta blagodejni vzornikov vpliv ni dosti zalegel, kažejo številna prav šibka, skoro diletantsko neizrazita dela iste panoge. Odločno več tvorčeve samobitnosti, pa tudi prave umetniške sile je v njegovih monotipijah. Nekateri teh listov so kar dobri. Barve so harmonično ubrane, prehodi nežni in mehki, celotni izraz poetsko nastrojen. V monotipijah je Inkiostri pokazal svoje najboljše, ker so nekateri teh pokrajinskih motivov res toplo občuteni. Zdi se pa, da je slikar bolj dekorativno usmerjen. Večjih del, zlasti kompozicij, kjer bi bilo mogoče pregledati obseg in moč njegove umetniške tvornosti, in koliko je v nji res njegovega, prav izvirnega, pa ni pokazal. — Razstavo je poživil kipar *Ivan Zajc* z nekaterimi manjšimi plastikami. Najpriljubljenejši motiv mu je še vedno mitologija, ki mu dovoljuje, da si sprostijo svojo umetniško domišljijo, za katero in pa za njegov kompozicijski smisel ga more marsikdo izmed naših mlajših kiparjev po pravici zavidati. Slogovno se pa ni izpremenil in dela še zmerom v svojem starem solidnem, novoklasičnem načinu.

EDO DERŽAJ

Zadnjega avgusta je v Jakopičevem paviljonu odprl razstavo slik in grafičnih listov Edo Deržaj. Slikar, ki se je to pot prvič predstavljal javnosti z večjim pregledom svojih del, je razstavil nad poldrugsto oljnih in akvarelnih slik, pastelov in lesorezov. Plodovitost in pridnost tvorčeva sta izredni, ker so bila med razstavljenimi slikami tudi zelo obsežna platna. Po izbiri motivov je bilo največ pokrajin, med temi pa gorski vedut. Mimo tega, slikarju očevidno najzanimivejšega predmeta, so bile razstavljene še popotne skice in vtisi iz Anglije, Benetk in Dalmacije.

Glavni značaj Deržajevega oljnega slikarstva je nekakšna romantika, ki je pogostoma sladkobna, redko kdaj resnično doživljena. Pokrajine so z izjemo nekaterih, zlasti akvarelnih slik, kjer je avtor dosegel precejšnjo tehnično popolnost, v glavnem zgolj potopisno poročevalskega značaja. O slikarju samem ti pokrajinski motivi ne povedo do mala nič, ker so močno neosebni, tako da tvorčev značaj ni opazen. Prav tako pa se zdi, da tudi ne podajajo z vso prepričevalnostjo posebnosti upodobljene pokrajine same, ki je mnogokrat nekam hladno in neosebno šablonsko izražena. Kjer slika na

impresionistični način, je živahen in svež v barvah, večja dela, ki so izvršena v drugem, dejal bi ekspresionistično nadahnjenem slogu z močnim poudarjanjem značilnega, so prazna in tudi tehnično manj dovršena. V grafiki se poslužuje zelo preprostih sredstev, zdi se pa, da je to delo premalo poglobljeno. Zanimanje je vzbujal venec z oljnimi barvami slikanih karikatur nekaterih najbolj znanih naših slikarjev. Vsakega je karikiral — sicer precej preprosto in bolj zunanje — v njegovi lastni, prav dobro posneti tehniki.

Navzlic velikemu številu razstavljenih del si o Deržaju ni mogoče ustvariti zaključne sodbe, preveč je še vihravosti in raztrganosti v njegovem ustvarjanju. Resnoba, poglobitev in studij bodo povzročili, da se bo ustalilo, kar je zdravega in plodnega v njem. Dasi na ti razstavi še ni bil viden pravi njegov lik, je vendar pokazala znatno nadarjenost in lahkotno obvladovanje tehnike.

JOSIP SLOVNIK

Sredi oktobra je za tri dni imel Št. Vid nad Ljubljano slikarsko razstavo, prvo umetnostno prireditve v ti vasi sploh, ki je vzbudila splošno pozornost in ni pritegnila le vaščanov in vse soseske, temveč tudi Ljubljančane. Domačin *Josip Slovnik* je razstavil v ondotni občinski posvetovalnici venec petindvajsetih oljnih slik, ki jih je izvršil med počitnicami. Slovnik, ki je izšel iz podobarstva in se je preko umetnostne obrti razvil v slikarja, živi že nekaj desetletij na Nemškem. V Düsseldorfu si je ustvaril svoj drugi dom in se popolnoma posvetil slikarstvu. Ima tam delavnico za restavriranje slik in kipov, izvršuje priložnostna javna naročila in se udeležuje ondotnega umetniškega življenja in slikarskih razstav.

Slovník je na šentviški razstavi pokazal razen enega portreta in nekaj cvetličnih tihožitij vrsto pokrajin, prizorov iz Šent Vida in okolice, pa z Bleda. Problematike v Slovnikovih slikah ni, ne v njegovem gledanju in vrednotenju sveta in življenja, ne v načinu izraza. Slikar hodi po utrjenih, že dobro izhojenih potih, umerjeno in solidno, išče in uživa prirodne lepote zlasti v barvnem soglasju, in jih skuša kar najbolj živo in točno upodobiti. Je izrazito lirski značaj s prirojenim nepokvarjenim občutkom za barvne vrednote, skratka: pristen kolorist. Kjer ustvarja naglo in neposredno po narodi, ume ustvariti sveža, prav toplo iskrena nastrosjenja. Posebno ljubezen pa posveča ta izraziti pokrajinar tihemu življenju, ki se odvija ob strani, tam, kjer se zliva naroda z deli človeških rok v pokojna zatišja. Po vzoru starih Holandcev, ki jih je studiral na svojih popotovanjih, se bliža najneznatnejšemu motivu vdano in s pazljivo vnemo, ki daje predmetu toplino, ki oživlja in privlačuje. Zato so med Slovnikovimi deli tihožitja tako pogosta. Ljubeznivost in poštenost, združena z živim čutom za dekorativne prvine, dajeta njegovemu delu čar starih mojstrov malega življenja.

Josip Slovnik je s svojim prvim nastopom v Sloveniji uspel. Pokazal je prirojeno nadarjenost in pošteno znanje, ki se ne skriva za bleščečim videzom, ki noče veljati več kakor je. Razstava je zbudila med strokovnjaki in umetnostnimi ljubitelji upravičeno zanimanje, pokazala je pa tudi, kako je naš kmečki človek dovteten za lepoto, ki je v umetnosti. *K. Dobida.*